

Indledningen er redigeret af Jon Tafdrup og Kirsten Vad

Tilsyn ved

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

“[Meddelelse til Theol. Maanedsskrift’s abonnenter]”

ved Jens-August Bonnemose Poulsen

Indhold

- 1 Anledning: Censur og embedsnedlæggelse
- 2 Injurierne og deres teologiske baggrund
- 3 Anvendt litteratur

1 Anledning: Censur og embedsnedlæggelse

I 1825 blev Grundtvig medudgiver af *Theologisk Maanedsskrift*. Grundtvig anså tidsskriftet som en mulighed for at vise, at hans luthersk-ortodokse kristendom kunne leve op til samtidens krav om sprogstudier og systematisk dannelse indenfor teologi (Rønning 1911, s. 81). Den 30. oktober 1826 blev Grundtvig imidlertid idømt en injuriedom for overtrædelse af trykkefrihedsforordningen af 27. september 1799. Dommen medførte, at han blev underlagt livsvarig censur, som først blev ophævet i 1837 af Frederik 6. Fra 1826 til 1837 skulle Grundtvigs udgivelser derfor først gennemlæses af en censor, nemlig den lokale politimester, og efter eventuel godkendelse skulle de forsynes med stemplet “Maa trykkes.” (Johansen 1957, s. 50). Som konsekvens af dommen så Grundtvig sig nødsaget til både at nedlægge sit præsteembede og at overlade udgivelsen af *Theologisk Maanedsskrift* til A.G. Rudelbach, som fortsatte som eneudgiver indtil 1828.

2 Injurierne og deres teologiske baggrund

Det var professor i teologi H.N. Clausen, som efter at have læst Grundtvigs *Kirkens Gienmæle* (1825) anlagde injuriesagen. *Kirkens Gienmæle* var en reaktion på Clausens bog *Catholicismens og Protestantismens Kirke-Forfatning, Lære og Ritus*

(1825), som Grundtvig anså for at være rationalistisk. Professor Clausen havde nemlig den opfattelse, at fornuften skulle udfolde åbenbaringen, og at protestantismen burde skildres "(...) efter sin idé" (Rønning 1911, s. 111). Mens katolicismen altså uløseligt hang sammen med sine kanoniske skrifter, kunne protestantismen kun blive fremstillet med udgangspunkt i reformatorisk tankeværk. Det medførte ifølge Grundtvig, at protestantismen blev underlagt "Ordets grændseløse Ubestemthed" (Grundtvig 1825, s. 2), og at Clausen formastede sig til at blande sin egen protestantisme sammen med reformatorernes. For Grundtvig, som i 1825 gjorde sig det, der senere er blevet kaldt 'den mageløse opdagelse', var enhver sympati for Clausens standpunkt udelukket. Opdagelsen bestod nemlig deri, at Bibelen skal fortolkes ved hjælp af Helligånden og af dén menighed, hvis udgangspunkt er den apostolske trosbekendelse og sakramenterne (Baagø 1957, s. 36). Det var på denne baggrund, at Grundtvig i *Kirkens Gienmæle* skrev de for Clausen og retten injurierende påstande, at Clausen var en falsk lærer, der enten måtte tilbagekalde sin "forargelige Lærdom" eller fralægge sig sit embede og sit kristne navn (Grundtvig 1825, s. IV). Læs mere om injurie- og censurdommen [her](#).

3 Anvendt litteratur

- Baagø, Kaj (1957) "Grundtvigs mageløse opdagelse. Et bidrag til dens tilblivelseshistorie" i *Grundtvig Studier*, 1957, s. 36-50. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1825) *Kirkens Gienmæle mod Professor Theologiæ Dr. H. N. Clausen* København; her efter udgaven i Grundtvigs Værker, udg. af Center for Grundtvigforskning ved Aarhus Universitet (www.grundtvigsværker.dk).
- Johansen, Steen (1957) "N.F.S. Grundtvig og Censuren" i *Fund Og Forskning*, bind 4, s. 48-57. København.
- Rønning, Frederik (1911) *N.F.S. Grundtvig. Et bidrag til skildring af dansk åndsliv i det 19. århundrede*, bind 3:1. København.